

DOMKIRKEN

Kirkemagasin / Vor Frue Kirke / København

ER VI PÅ VEJ RETUR TIL ALMISSESAMFUNDET?

Af Morten Skov Mogensen

Fotos: Historiske billeder fra KFUM's Sociale Arbejde.

Danskernes medfølelse og store lyst til at støtte udsatte mennesker gennem diakonale og sociale organisationer er utrolig glædelig. Men hvis det offentlige til gengæld trækker sig, risikerer vi at ende tilbage i et almisesamfund

Næstekærlighed og frivilligt arbejde for mennesker på kanten af samfundet er der altid brug for. I KFUM's Sociale Arbejde oplever vi en enorm villighed til at give gaver, hjælpe og støtte mennesker i udsatte livssituationer. Det gælder hele året og i særdeleshed ved højtider som julen. Det er altid glædeligt at opleve at mennesker bidrager og stiller sig til rådighed for medmennesker, som har det svært.

Som samfund bør vi imidlertid spørge os selv, hvorfor der er så store behov for privat hjælp. Hvorfor er der for eksempel så store behov for donationer og hjælpende hænder både til hverdag og omkring højtider? Er der tale om et grundlæggende problem, som vi overser og ikke får taget hånd om resten af året? Er der nogle strukturelle problemer i vores velfærdssamfund, hvor den solidariske samfundsopbygning er ved at slå revner? Noget kunne desværre tyde på, at billedet kan krakelere.

Velfærdsstaten blev blandt andet opbygget for at gøre op med et almisesamfund, hvor hjælpen til udsatte mennesker var afhængig af gaver og filantropi. Men er vi i dag på vej tilbage til almisesamfundet, hvor civilsamfundet – med almisser fra privatpersoner og virksomheder – skal udfylde stadig større huller i sikkerhedsnettet? Konsekvensen kan blive tilfældighed og øget skævhed i indsatsen for udsatte mennesker, hvis velgørenhed fylder mere, fordi det enkelte menneske ikke er garanteret en grundlæggende og nødvendig hjælp fra det offentlige.

Civilsamfundet – herunder diverse hjælpeorganisationer – er et godt og værdifuldt supplement til den offentlige hjælp og støtte. Frivillige og ansatte formår fra et andet ståsted at

møde mennesker i øjenhøjde med respekt for det enkelte menneskes ubetingede værdi i et magtfrigt rum. Derfor er arbejdsdelingen, samarbejdet og synergien mellem det offentlige og civilsamfundet vigtig. Men det er en hårfin balance, der alt for let kan undermineres, hvis ikke der værnes om 'det store fællesskabs' forpligtelse til at yde hjælp. Og det er ikke en balance, vi kan tage for givet.

Omkring 350.000 voksne danskere føler sig ensomme. Mange mennesker på kanten oplever, at de er udenfor. Fællesskabsmålingen fra SFI og TrygFonden viser, at 22 procent af den voksne befolkning er udsatte eller befinder sig i risikogruppen med nogle eller mange sociale, helbredsmæssige eller psykiske problemer. De mennesker oplever sig i betydelig grad sat uden for samfundets fællesskaber med blandt andet ensomhed og meningsløshed som et livsvilkår. Det er alt for mange mennesker i et land, hvor vi i både lykke-, tillids- og levestandardmålinger ligger i verdenstoppen.

Mennesker måles i dag ofte på deres færdigheder og værdi for samfundet. Er de i arbejde, betaler de skat? Det menneskesyn – man kan kalde det funktionalistisk – er desværre ved at blive mere udbredt i disse år, hvor du er, hvad du kan skabe af økonomisk værdi. Men langt fra alt kan, som bekendt, gøres op i kroner og ører. Der er brug for en insisteren på, at ethvert menneske er ubetinget værdifuldt og har krav på værdige livsvilkår.

Gaver og frivillig indsats kan og skal ikke erstatte velfærdssamfundet. I dette efterårs kommunale budgetlægning, der falder lige efter kommunalvalgsåret, har vi i KFUM's Sociale Arbejde desværre oplevet, at flere

sociale caféer og væresteder har fået beskåret deres tilskud. Caféerne er oftest drevet af 50-80 frivillige og en enkelt fuldtidsansat leder, som er nødvendig for at sikre kontinuitet, faglighed og koordinering af de mange frivillige. Værdien af arbejdet er uvurderlig for mennesker på kanten. Og besparelser kan få store konsekvenser på længere sigt for ensomme og sårbare – både menneskeligt og økonomisk.

Samskabelse er et modeord, som også giver god mening. At for eksempel kirker, kommuner og organisationer i fællesskab identificerer sociale behov og forsøger at hjælpe mennesker i udsatte livssituationer. Men samskabelse er netop ikke en spareøvelse, hvor det offentlige skubber ansvaret over på civilsamfundet og lader hjælpen afhænge af almisser og filantropi. Så galt går det forhåbentlig heller ikke, men der er nogle bekymrende tegn i tiden.

Det er vigtigt at fastholde, at det offentlige har ansvaret for, at mennesker kan klare sig økonomisk, og at de får hjælp til sundhedsmæssige og sociale problemer. Gaver, frivillighed og civilsamfundet kan understøtte og supplere, men skal ikke erstatte det. For så ender vi tilbage i almisesamfundet.

Morten Skov Mogensen er generalsekretær i KFUM's Sociale Arbejde. Han er medlem af Rådet for Socialt Udsatte og næstformand i Center for Frivilligt Socialt Arbejde.